

18.3.1. Koszty zapasów

Dla wielu przedsiębiorstw zapasy magazynowe stanowią istotną część ich majątku i generują istotną część kosztów. Z tego względu ocena kosztów zapasów jest niezwykle ważna. Koszty zapasów można podzielić na cztery podstawowe grupy⁵⁸: **koszty utrzymania zapasów, koszty tworzenia zapasów, koszty braku zapasów, koszty nadmiaru zapasów.**

Tabela 18.3. Podstawowe kategorie kosztów związanych z zapasami

Kategoria kosztów	Typ kosztu	Opis
Koszty utrzymania zapasów¹ Koszty utrzymania średniego poziomu zapasów w magazynie: stałe – niezależne od wielkości zapasu; zmienne – zależne od wielkości zapasu	koszty kapitału	Są to koszty utraconych możliwości wyrażające stratę, jaką przedsiębiorstwo ponosi w związku z zamrożeniem gotówki (kapitału) w zapasach
	koszty składowania	- Są to koszty związane z przechowywaniem zapasów. - Jeżeli przedsiębiorstwo wynajmuje cały magazyn, to koszt najmu jest kosztem stałym, jeżeli wynajmuje tylko miejsca regałowe w liczbie zależnej od potrzeb, to mamy do czynienia z kosztem zmiennym
	koszty obsługi zapasów	Są to zarówno koszty obsługi fizycznej (koszty transportu, pensje pracowników), jak i koszty finansowe związane z obsługą zapasu
	koszty starzenia się, psucia i strat	- Są to wszystkie koszty związane z ryzykiem przechowywania zapasów. - Do grupy ryzyka zalicza się: spadek wartości towaru (fizyczne bądź moralne starzenie się zapasów), ryzyko zniszczenia towaru i ryzyko braków wykrywanych w czasie inwentaryzacji
Koszty tworzenia zapasów² Koszty związane z opracowaniem jednego zamówienia, złożeniem go u dostawcy i dostawą zamówionego towaru: stałe – niezależne od wielkości pojedynczej dostawy; zmienne – zależne od wielkości pojedynczej dostawy	koszty zamawiania	Są to wszelkie nakłady finansowe ponoszone na analizę rynku, opracowanie dokumentów, przygotowanie zamówienia oraz kontrolowanie zapasów w magazynie, a także przekazanie ich odbiorcom
	koszty transportu	Są to koszty, jakie przedsiębiorstwo ponosi w związku z fizycznym przenoszeniem zapasów z jednego miejsca w drugie
	koszt odbioru dostawy	Są to koszty, jakie przedsiębiorstwo ponosi w związku z odbiorem zapasów od dostawcy
Koszty braku zapasów³: stałe – niezależne od wielkości braku; zmienne – zależne od wielkości braku	koszty przestoju produkcyjnych	Są to koszty, jakie przedsiębiorstwo ponosi w związku z brakiem ciągłości produkcji
	koszty utraconej sprzedaży	Są to koszty, jakie powstają wskutek braku odpowiednich zapasów, niezbędnych do wykonania zamówienia
	koszty utraconej renomy	Są to koszty trwałej lub przejściowej utraty klientów
Koszty nadmiaru zapasu: stałe – niezależne od wielkości nadmiaru; zmienne – zależne od wielkości nadmiaru	koszty wynajmu dodatkowego magazynu	Są to koszty wynikające z konieczności wynajęcia dodatkowego magazynu w celu składowania nadmiernego zapasu
	koszty za przetrzymywanie środków transportu	Są to koszty związane z dodatkową eksploatacją środka transportu
	koszty zwiększonego ryzyka przeterminowanego zapasu	Są to dodatkowe koszty, jakie przedsiębiorstwo ponosi w związku z obsługą zapasów, aby nie stały się zapasem przeterminowanym

¹ M.D. Lambert, J.R. Stock, *Strategie Logistic Management*, R.D. Irwin Inc., Boston 1993, s. 113–116.

² K. Ficoń, *Procesy...*, dzieło cyt., s. 379–381.

³ S. Krzyżaniak, *Zapasy i magazynowanie*, tom 1, ILIM, Poznań 2008, s. 67.

Źródło: opracowanie własne.

Wymienione koszty zapasów mogą mieć charakter **stały** lub **zmienny**.

Koszty stałe to wydatki, które firma ponosi nawet w okresie, w którym produkcja jest równa zeru⁵⁹. Nie zmieniają się w kolejnych jednostkach czasu, nie zależą od poziomu działalności czy rozmiarów przedsięwzięcia (np. amortyzacja magazynu).

Koszty zmienne to wydatki, które zmieniają się w wyniku zmiany wielkości realizowanej produkcji / świadczonych usług (np. koszt zużycia materiałów, koszty zmienne transportu).